

Ο ΠΑΤΟΥΧΑΣ

Ἦ δὲ Μανώλης, ἐνθουσιασθεὶς, ἔπιεν εἰς ὑγείαν τῆς συντέκνισσας καὶ συνέκρουσε μετ' αὐτῆς τὸ ποτήριον.

— Νὰ τὰ χλιαράς, σύντεκνε ! ἀπήντησεν ἡ Γαρφαλιώ.

Τοιαῦτα προπύσεις διεσταυροῦντο ἀκατάπαυστα :

— Νὰ ζήσ' ἡ νεοφώτιστη !

— Ἀποὺ βράζε τὸ λάδι νὰ βάλῃ καὶ τὸ κλημα !

— Στσί χαρές τῶν ἀπάντρευτῶ !

Καὶ ὁ οἶνος ἐντὸς ὀλίγου ἐκορύφωσε τὴν εὐθυμίαν.

Μόνον ὁ Τερερὲς ἦτο σιωπηλὸς καὶ κατηφής, ὅχι τόσο διὰ τὴν ἥτταν τὴν ὁποίαν εἶχε πάθει, ὅσον διὰ μίαν ἄλλην ἥτταν τὴν ὁποίαν προέβλεπε. Διότι μετὰ τῆς ἐνορίας ἐπωφελικῆ καὶ τὴν Πηγὴν, διὰ νὰ γίνῃ αὐτὸς μὲν πάππας, ἐκείνη δὲ ἀπρεσβυτέρη· ἀλλ' ἐκ τῶν λαθραίων βλεμμάτων τὰ ὅποια ὁ Μανώλης ἀπετόξευε πρὸς τὴν Πηγὴν, ὁσάκις τοῦ ἤρχοντο στῖς χαρές του, καὶ ἀπὸ τὸ ἐρόθημα μὲ τὸ ὅποῖον ὑπεδέχετο ἡ Πηγὴ τὰ βλέμματα ἐκείνα, ἤρχισε νὰ φοβῆται ὅτι τὰ σχέδιά του ἐκινδύνευον καθ' ὅλην τὴν γραμμὴν. Τοὺς φόβους του δ' ἐνίσχυεν ἡ ἐπιμονὴ μὲ τὴν ὁποίαν τὸν ἀπέφευγε τὸ βλέμμα τῆς νέας, ἐνῶ ἐπακλεισθημένως τὸ εἶδε διευθυνόμενον πρὸς τὸν Μανώλην.

Τὰ πηροῦνικα εἶχον κατὰθεθῇ καὶ τὰ ποτήρια ἐκυκλοφόρουν καὶ συνεκρούοντο μετὰ μεγάλης ζωηρότητος· ἐπειδὴ δὲ οἱ πίνοντες ἐθεώρουν ἀπαραίτητον νὰ συνοδεύουν ἕκαστον ποτήριον μὲ μίαν εὐχὴν, τῶρα ἤρχοντο ὑπὲρ ὅλων, ἀπὸ τῶν νεκρῶν προγόνων μέχρι τῶν τελευταίων βλαστῶν τῶν δύο οἰκογενειῶν, τὰς ὁποίας συνέδεσε τὸ βάπτισμα. Καὶ οὕτω τοῦ πότου αἱ προφάσεις ἦσαν ἀνεξάντλητοι. Ἀπὸ καιροῦ δὲ εἰς καιρὸν ἀπατεῖνοντο καὶ πρὸς τὴν Πηγὴν :

— Στσί χαρές σου, Πηγίό !

— Χαρές νάχετε ! ἀπὸ τὰ χωρὶς ψευδαἰδημοσύνης ἡ κόρη.

Μετ' ὀλίγον ἐπῆλθεν ἡ χαρακτηριστικὴ τῆς ἀρχομένης μέθης σύγχυσις. Ἐνῶ ὁ πάππας ἐψάλλεν, εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τῆς τραπέζης κάποιος γέρων, ὅστις εἶχε μεταβῇ κατὰ τὴν ἐπανάστασιν εἰς τὴν Κάρπαθον, ἐμιμεῖτο τὴν προφορὰν τῶν Καρπαθιωτῶν καὶ οἱ παρὰκαθήμενοι ἐξεκαρδίζοντο. Ὁ Ἀστρονόμος εἰς τὸ ἄλλο μέρος διηγεῖτο πῶς ἕνα πλοῖον φράγκικο εἶχε προσεγγίσει πρὸ ἡμερῶν εἰς τὴν παραλίαν καὶ παρέλαβε διάφορα μάρμαρα ἀπὸ τὰ ἐρείπια τῆς ἐκεῖ ἀρχαίας πόλεως. Ἐδόθη δὲ οὕτω ἀφορμὴ νὰ συζητήσουν τί ἀράγε τὰ ἤθελαν οἱ Φράγκοι τὰ εἰδῶλα καὶ τὰ ἄλλα ἀρχαῖα μάρμαρα τὰ ὅποια, περιοδεύοντες εἰς τὴν νῆσον, ἀναζητοῦν. Καὶ ἄλλοι μὲν ὑπόπτευον ὅτι αὐτοὶ οἱ περιηγηταὶ ἦσαν ὥσως καὶ ὀλίγον εἰδωλολάτραι, ἄλλοι δὲ ὅτι ἐντὸς τῶν εἰδῶλων ὑπῆρχε χρυσός, τὸν ὅποιον οἱ Φράγκοι ἐγνώριζον νὰ ἐξάγουν. Ἀπόδειξις ὅτι κάποιος εἶχεν εὑρεῖ ἀγαλματίον ὀλόχρυσον. Ὅσον δὲ διὰ τὰ ἐναπίγραφα μάρμαρα, ὁ Ἀστρονόμος εἶχε τὴν

πεποίθησιν ὅτι ἀπὸ τὰ γραμματὰ των ὠδηγοῦντο οἱ ξένοι πρὸς ἀνακαλύψιν θησαυ-
ρῶν. Μίαν τοιαύτην πλάνην ἐνεπίγραφον εἶχεν ἀνακαλύψει καὶ αὐτὸς πρὸ καιροῦ,
ἀλλ' ἔκκαμε τὴν ἀνοησίαν νὰ τὴν δείξῃ εἰς ἓνα κοκκινογένη Πράχκον, διερχόμε-
νον ἀπὸ τὸ χωριό.

Ἀλλὰ τούτων λεγομένων ἤνοιξεν ἡ θύρα καὶ εἰσῆλθεν ἓνας χωρικὸς, συγ-
γενὴς τοῦ οἰκοδεσπότη, ἔστις πρὸ ὀλίγων στιγμῶν εἶχεν ἐπανέλθῃ ἐξ Ἰερ-
κλείου· καὶ ὅλοι ἐστράφησαν πρὸς αὐτὸν διὰ νὰ μάθουν τὰ ἐκ τῆς πόλεως νέα.
Πράγματι δὲ ὁ χωρικὸς ἐκεῖνος διηγήθη κατὰ τι καταπληκτικόν, τὸ ὅποιον
συνεκίνει κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας ὅλην τὴν νῆσον. Πρὸ τινων ἡμερῶν ὅλοι οἱ
Μωαμεθανοὶ κάτοικοι ἐνὸς χωρίου τῆς Πεδιάδος, εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν, ἀκο-
λουθοῦντες ἓνα καλόγηρον Ἀγιορείτην καὶ ψάλλοντες τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη».
Οὕτω μετέβησαν εἰς τὴν Μητρόπολιν καὶ παρουσιασθέντες πρὸς τὸν Μητροπο-
λίτην τοῦ ἐδήλωσαν ὅτι ἀπεφάσισαν νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν χριστιανικὴν θρη-
σκείαν, ἥτις ἦτο τῶν πατέρων αὐτῶν ἡ πίστις. Οἱ Τούρκοι τῆς πόλεως ἰδόντες
τὰ γενόμενα ἐξεμάνησαν καὶ ὁ πασᾶς διέταξε τὴν σύλληψιν καὶ φυλάκισιν τῶν
χωρικῶν καὶ τῶν καλογήρου.

Ἀλλὰ καὶ οἱ χριστιανοὶ ἐζήτησαν καὶ ἐπέτυχον τὴν ἐπέμβασιν τῶν προξέ-
νων, ἐπικαλούμενοι τὴν θρησκευτικὴν ἐλευθερίαν ἥτις εἶχε προκηρυχθῇ διὰ τοῦ
Χάτι-χουμαγιούν. Ὁ δὲ πασᾶς, ἀφοῦ εἰς μάτην ἐπροσπάθησε δι' ἀπειλῶν,
βασανιστηρίων καὶ ὑποσχέσεων νὰ μεταπείσῃ τοὺς χωρικοὺς, ἠνγκάσθη νὰ
τοὺς ἀφήσῃ ἐλευθέρους, τὴν καλόγηρον ἔμως ἐξώρισε, μολονότι καὶ οὗτος ἦτο
Κρητικὸς. Ὡνομάζετο Μαριδάκης καὶ κατήγετο ἀπὸ τὰ μέρη τοῦ Ρεθύμνου.
Ἐπειδὴ δὲ πρὸ ἐτῶν εἶχε φρονεῦσαι ἀκουσίως ἐν χριστιανόν, εἶχε μεταβῇ εἰς
τὸ Ἅγιον Ὅρος καὶ ἔγεινεν ἀσκητής· ἐκεῖθεν ἐπανελθὼν πρὸ ὀλίγου καιροῦ εἶχεν
ἀρχίσει νὰ διδάσκη, προσπαθὼν νὰ ἐπικυχήσῃ τοὺς Μωαμεθικόνους τῆς Κρήτης
εἰς τὴν θρησκείαν, ἐξ ἧς οἱ πρόγονοί των εἶχον ἀποσκιρτήσῃ.

Αἱ γυναῖκες αἵτινες εἶχαν πλησιάσει ἀκρωμένον τὰ λεγόμενα, ἐσταυροκο-
πήθησαν ψιθυρίζουσαι :

— Δόξα νᾶχης, Θε μου !

Ἀλλὰ καὶ τῶν ἀνδρῶν ἡ συγκίνησις δὲν ἦτο μικρότερη. Ἡ μέθη, ἥτις πρὸ
ὀλίγων στιγμῶν ἐθορύβει, ἐφάνη ὡς νὰ διελύθῃ διὰ μιᾶς. Καὶ τότε ὑψώθη, ὡς
νικητῆριος παιὼν, ἡ φωνὴ τοῦ ἱερέως, ψάλλοντος : «Εἰς θεὸς μέγας, ὁ Θεὸς ἡ-
μῶν». Ἀφοῦ δ' ἐτελείωσε τὸ τροπάριον, ὁ Ἀστρονόμος, ὑψώσας τὸ ποτήρι του
μὲ κίνημα ἀνθρώπου ἐτοιμαζομένου νὰ πυροβολήσῃ ἀπὸ ἐνθουσιασμόν, ἀνεφώ-
νητε μὲ φωνὴν παλλομένην :

— Εἰς ὑγείαν τῇ Ρωμιούνη !

— Ἐβίβα ! ἀπήντησαν οἱ ἄλλοι ὁμοφώνως,

— Καὶ τοῦ χρόνου χωρὶς κοιλιὰ ! ἐπρόσθεσεν ὁ Μουστοβοσσίλης, ἐκφέρων διὰ λογοπαϊγνίου τὴν εὐχὴν «χωρὶς σκυλιά», δηλαδὴ χωρὶς Τούρκους.

— Ἀμὴν !

— Θωρεῖς τὰ τὰ λόγια τοῦ Τακτικοῦ πῶς ἀρχίσανε νὰ βγαίνουνε; εἶπεν ὁ Σαϊτονικολῆς πρὸς τὸν παπᾶν.

Καὶ χωρὶς νὰ λογαριάζῃ πλέον τὴν παρουσίαν τοῦ Μπαρμπαρέζου, προέπιεν ὑπὲρ ἐκείνου ὅστις προσωρίζετο νὰ πραγματοποιήσῃ τὰς μεγάλας ἐλπίδας τοῦ ἔθνους :

— Νὰ χροῦμε τὸ νέο Βασιλεῖ !

Ἀλλὰ καὶ ὁ Μπαρμπαρέζος—ἐπὶ τέλους χριστιανὸς ἦτο κι' αὐτός—δὲν ἔμεινεν ἀσυγκίνητος. Τόσον πολὺ μάλιστα ἐσυγκινήθη, συντελούσης καὶ τῆς κρασοκατανύξεως, ὥστε ἤρχισε νὰ κλάῃ, ἐνθουσιηθεὶς ἓνα μικρότερόν του ἀδελφόν, ὅστις εἶχεν αἰχμαλωτισθῇ κατὰ τὴν ἐπανάστασιν καὶ ἔκτοτε δὲν τὸν ἐπανείδεν. Ἀλλ' ὁ Σαϊτονικολῆς τοῦ ἐφώναζεν ὅτι ἦτο ὥρα γιὰ χαρὲς, ὅχι γιὰ θρηνηλογήματα. Στραφεὶς δὲ πρὸς τὴν Πηγὴν, τῆς εἶπε φειδρῶς :

— Ἐτσὰ δὲν εἶνε, Πηγιό ;

Ἐπειτα ἤρχισε νὰ τραγουδᾷ :

Τὸ μῆλον, ὅπου κρέμεται εἰς τὴ γλυκομπλίτσα,
ψύγεται, γῆ μαραίνεται, γῆ τρών το, οἱ διαβάτες.
Ἐτσα 'νε δὲ κὴ κοπελιά σὺν ἔρθῃ τοῦ καιροῦ τση...

Καὶ ἐτελείωσε μὲ μίαν ἐπιφώνησιν :

— Αἶ, μωρὲ νιότη, καὶ ποῦσαι !

Ὁ Σαϊτονικολῆς ἦτο ἐνθουσιασμένος καὶ διότι ἔβλεπεν ἐπιτυχῆσαν τὸ σχέδιον περὶ ἐξημερώσεως τοῦ υἱοῦ του. Ὁ οἶνος εἶχε λύσει τελείως τὸν γλωσσόδετὴν τοῦ Μανώλη, ὅστις ἠδύνατο νὰ εἴπῃ, ὡς οἱ Σάτυροι τοῦ Ἀριστοφάνους :

Πόθεν ποτ' ἄλυπον τόδε
εὐρον ἄκος αἰσχύνῃς !

Εἶχε μάλιστα τόσον ἀποθρασυνθῇ, ὥστε τὰ ἐπίμονα βλέμματά του περιῆγον εἰς ἀμνηχανίαν τὴν Πηγὴν. Τὸ βέβαιον ὅμως εἶνε ὅτι ἡ ἀδωότης αὐτῆς δὲν ἔβλεπεν εἰς τὸν Μανώλην τίποτε ἐκ τῶν ἐλαττωμάτων τὰ ὅποια ἡ κακεντρέχεια τῶν ἄλλων εἶχε παρκτηρήσει. Ἐβλέπε μόνον τὸν υἱὸν χρηστῶν γονέων καὶ τὸν νέον τὸν ἄλκιμον τὸν δυνάμενον μὲ μίαν γροθὶν νὰ συντρίψῃ τὸν καχεκτικὸν Τερερέν, ὅστις τὴν ἐνοστιμεύετο.

Ἐν τῇ μεταξὺ ὁ Ἀστρονόμος, ὅστις ἐγνώριζεν ἡ ἐμάντευσεν τὸ αἰσθημα τοῦ παρκαθημένου Τερερέ, διεσκέδαζε παροξύνων τὴν ζηλοτυπίαν τοῦ :

— Μωρὲ δὲ θωρεῖς ; τοῦ ἐψιθύρισεν ὁ Πατούχας, ἀπὸ τὸν εἶχαμε γιὰ ζωντόβολο, τὰ ταίριχσε μὲ τὸ Πηγιό.

— Θαρρῶ πῶς ἐμέθυσεσ και θωρεῖς ἄλλα τῶν ἄλλῶν, εἶπεν ὁ Τερερές, προσποιούμενος ἀδιαφορίαν.

— Ἐκεῖνο ποῦ σοῦ λέω. Γιὰ ξάνοιγέ τσοι καὶ θὰ δῆς πῶς παίζουνε τὰ μάτικ των σὰν ἄστρα... Νὰ, εἰδές τηνε πῶς τοῦ ἔχαμογέλασε ;

Ὁ Τερερές ἀπὸ κίτρινος ἔγεινε πράσινος.

— Αἶ ! κεῖντα μὲ γνοιᾶζει μένα σ' ὅλο τὸ ὕστερο ; εἶπεν. Ἀδερφή μου δὲν εἶνε.

— Ἔλα δὲ ποῦ δὲ σὲ γνοιᾶζει... Καὶ σὺ ἀπάντρευτος εἶσαι καὶ τὸ Πηγιό εἶνε καλὴ κιῶμορφη νύφη. Γιὰ δὲ τηνε ὅλα τοῦ Μάη τὰ ρόδα ἀνοθοῦνε στὰ μάγουλα τση. Καὶ γυναικικ σωστή, φεργάδα !

— Ὁ Τερερές δὲν ἠδυνήθη νὰ πνίξη ἓνα στεναγμόν.

— Μὰ λές, ἀλήθεια κιαυτὴ τὰ θέλει ἢ ἀνεμπάζει τоне ; εἶπε μετὰ τινας στιγμάς.

— Μὰ δὲν ἔχεις μάτια νὰ θωρῆς ; Κύριε ἐλέησο !

— Κεῖντα τοῦ ρέχτηκε τοῦ βουιδαρᾶ ;

— Εἶντα τοῦ ρέχτηκε ; Τὴ νιότη του ἕς ἄλλο ; Ὁ νιός μὲ τὴ νιὰ κι οἱ γέροι καλὴ ψυχὴ.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ Μανώλης, ὡς νὰ κατελήφθη ὑπὸ αἰφνιδίας φρενίτιδος, συνέκρουσε τὸ ποτήρι του μὲ τόσην ὀρμὴν, ὥστε τὸ συνέτριψε καὶ ἔξαλλος ἀνεφώνησεν :

— Ἀπὸ ἄβαλε τὸ λάδι νὰ βάλῃ καὶ τὸ ξύδι !

— Νὰ γενῇ λαδόξυδο ! συνεπλήρωσεν ὁ Ἀστρονόμος, ὅλων ἐπιγελώντων θορυβωδῶς.

Ἐπειτα ὁ ἀνάδοχος ἠγέρθη καὶ μὲ βῆμα ὀλίγον ἀσταθὲς περιῆλθε τὴν τράπεζαν δίδων τὰ ἀμαρτυρίκια. Ὄταν δὲ ἐφθασεν εἰς τὸ μέρος ὅπου ἐστέκετο ἡ Πηγὴ, τῆς ἐψιθύρισεν, ἐνῶ τῆς ἔδιδεν ὅσα περισσότερα εἰκοσάρικα περιέλαβεν ἡ χερούκλα του ἀπὸ τὸ βαλάντιον τὸ ὁποῖον ἐκράτει :

— Χαρῶ τὸ θεό σου, Πηγιό !

Ἡ κόρη συνεταράχθη καὶ μὲ σθυμένην φωνὴν τοῦ εἶπε :

— Νὰ τὰ χιλιάρης !

Μετ' ὀλίγον ὁ ἱερεὺς ἐσηκώθη καὶ ὅλοι τὸν ἐμμήθησαν. Ἦτο καιρὸς ν' ἀπέλθουν. Ἡ Πηγὴ εἶχεν ἤδη ἐτοιμάσει «πάπυρον», τυλίξασα ὕψασμα εἰς ξύλον καὶ ἐμβυπτίσασα αὐτὸ εἰς τὸ ἔλαιον καὶ ἀφοῦ τὸν ἤναψε τὸν προσέφερεν εἰς τὸν Σαῖτονικολῆν, ὅστις οὕτω προηγήθη φωτίζων τὸν δρόμον εἰς τοὺς οἰκείους του. Ὁ Μανώλης ἠκολούθει κλονούμενος καὶ παραληρῶν ἐκ τῆς μέθης. Ὄταν δ' ἐπλη-

σάζαν εἰς τὴν οἰκίαν των, ἔσκυψε πρὸς τὴν μητέρα του καὶ τῆς εἶπε, πρᾶσπα-
θῶν νὰ χαμηλώσῃ τὴν φωνὴν του :

— Ἀγ' μὲν, νὰ τὸ κατέχῃς.....ἐγὼ θὰ πάρω τὸ Πηγιό.

Δ'.

— Δὲν σοὺ τὰ 'λεγα 'γώ ; εἶπε γελῶν ὁ Σαίτονικολῆς, ὅταν τὴν ἐπισύ-
σαν ἐμῆθε πρὸς τῆς συζύγου του τὴν ἐκμυστήρευσιν τοῦ Μανώλη. Αὐτὸς ἦρθε
γὰρ νὰ βρῇ τὸ δαίμονα του, μὰ 'νε τυχερὸς κεδύρῃκε ἀγγελιο.

Ἄν καὶ πρόωρος ἡ ἐκλογὴ τοῦ υἱοῦ του, τοῦ ἤρесе. Ἴσως μέλιστα καὶ περιε-
λαμβάνετο εἰς τὰ περὶ τοῦ μέλλοντος σχέδιά του. Πρὸς τὴν Πηγὴν ἔτρεφεν ἰδιαί-
τέρην συμπάθειαν καὶ ἐκτίμησιν, ἴσως διότι τοῦ ἐνθούμιζε τὴν γυναῖκα του, ὅπως
ἦτο ἡ Ρ'ηγιγιώ ὅταν τὴν ἠγάπησε. Ἡ Πηγὴ ἦτο δι' αὐτὸν τὸ ἰδεώδες τῆς γυναι-
κός, καλὴ νοικοκυρὰ εἰς τὸ σπιτί καὶ καλὴ δουλεύτρα εἰς τὰ χωράφια. Ἀφ' ὅ-
του πρὸ ἐνός ἔτους εἶχαν ἀποθάνει ἡ μάνα της, κατώρθωνε νὰ τὴν ἀναπληρῶνῃ
εἰς τὰς φροντίδας τοῦ σπιτιοῦ καὶ νὰ βοηθῇ τὸν πατέρα καὶ τὸν ἀδελφόν της
εἰς τὰς γεωργικὰς τῶν ἐργασίας. Ὁ Σαίτονικολῆς μέχρι τοιοῦτου βαθμοῦ ἠ-
γάπη καὶ ἐθνύμαζε τὴν ἐργασίαν, ὥστε νὰ νομίζῃ ὅτι καὶ τὰς γυναῖκας ἐξηυγέ-
νιζεν ἡ σκαπάνη· καὶ ἐνθουσιάζετο ὅταν τὴν ἐβλεπε νὰ βωλοκοπᾷ, ὡς ἄνδρας,
κατόπιν τοῦ ἀδελτοῦ τοῦ ἀδελφοῦ της.

Εἰς δὲ τὸ θάρσμα ὑπερέβαινε καὶ τοὺς ἄνδρας κατὰ τὴν ταχύτητα καὶ
τὴν ἀντοχὴν. Ροδοκόκκινη ὑπὸ τὴν πλατείαν μπολίδαν, ἥτις τῆς ἐπροφύλαττε
τὸ πρόσωπον ἀπὸ τὸν ἥλιον, ἐθέριζε μιὰ σπορά εἰς διάστημα κατὰ τὸ ὅποιον
οἱ ἄλλοι δὲν ἐθέριζον τέταρτον σποράς. Καὶ εἰς τὰς ἐπιπονωτάτας δὲ ἐργα-
σίας διατῆρει τὴν φυσικὴν τῆς εὐθυμίαν καὶ τὸν γέλωτα της, ὅστις ἐνθούμιζεν
εἰς τὸν Σαίτονικολῆν ἕνα τραγοῦδι τῆς νεότητός του :

Ὅντ' μιᾶς πέφτουν ἀνθοὶ κινόντ' ἐλαάσης ρόδα.

Φῶς μου, τὸ ζοριφλίκι σου σάλλη κιαμιά δὲν τῶδα.

Τὴν ἐκτίμησιν, ἂν ἔχι τὸν ἐνθουσιασμόν του, διὰ τὴν Πηγὴν συνεμερίζετο
καὶ ἡ σύζυγός του. Φτωχοπούλα ἦτο, ἀλλὰ μήπως καὶ αὐτοὶ ἦσαν πλούσιοι
ὅταν ἐπάρθηκαν ; Φτωχὸς φτωχὴν ἀγάπησε καὶ Θεὸς τσευλόγησε. Καλὴ καρ-
διὰ νᾶνε κιόλα ἐρχονται δεξιά. Ἄς ἔχουν τὰ χιλιάκαλα· τί τὸ ὄφελος ἂν ἔχουν
γρίνιες καὶ μαλίσ ; Ὁ πειρασμός θὰ παίρνῃ τὸ ψωμί ἀπὸ τὸ στόμα των καὶ τὴ
χαρὰ ἀπὸ τὴν καρδίαν των. Ἐπειτα, δόξα τῷ Θεῷ, αὐτοὶ εἶχαν.

— Θὰ κάμῃ καὶ τειριαστὸ ἀντρόνιο ἡ Πηγὴ μὲ τὸ Μανώλη μας, εἶπεν ἡ
Ρ'ηγιγιώ, ἔτσ' ἀ πόνα μεγαλόφυλοι καὶ δυό.

— 'Σ ὅλο τὸ ὕστερο εἶνε καὶ κρῖμα νὰ τήνε πάρῃ ὁ Τερσερὲς ὁ σακάτης μιὰ τέτοια κοπελιά.

— Ναί, ἤκουσα κ' ἐγὼ πῶς τήν ἐζήτηξε.

— Κιὸ κύρης τῇ πρέπει πῶς θέλει νὰ τοῦ τῇ δώσει. Φτωχὸς ἄθροπος εἶντα νὰ κάμῃ;

— Καλὰ τὸ λές, κρῖμα εἶνε.

— Ὁ Σαῖτονικολῆς ἐσκέφθη ἐπὶ μικρὸν, ἔπειτα εἶπε :

— Λένε πῶς τὸ καλλίτερο ἀχλάδι τὸ τρώει ὁ χοῖρος· μὰ δὲ θὰ τὸν ἀφήσω γὰρ τὸ χοιροτερερὲ νὰ τὸ φάῃ. Τὸ κακὸ μόνο εἶνε πῶς ὁ Μανώλης δὲν εἶν' ἀκόμη γιὰ παντριγιά. Εἶντα λές τουλόγου σου ;

— "Ἀς γενῇ μιὰ λογύστεσι κιὰς περάσῃ ὕστερα κῆνας χρόνος καὶ δυό, ὥστε νὰ γενῇ ὁ γάμος.

— "Ἀφῆσε καὶ κατέχω γὰρ πῶς θὰ διάξω, εἶπεν ὁ Σαῖτονικῆς, ὡς νὰ τοῦ ἦλθεν αἰφνιδία ἐμπνευσις.

Ἐκινήθη δὲ νὰ ἐξέλθῃ, ἀλλ' ἡ Ρηγινιώ τὸν ἐσταμάτησε :

— Ἀλήθεικ, ἐξέχασα νὰ σοῦ πῶ ἓνα πρᾶμμα.

Διηγέθη δὲ ὅτι πρὸ δύο ἡμερῶν, ἐνῷ ἔπλυνεν εἰς τὸν ποταμὸν, ἡ χήρᾳ ἡ Ζερβούδαινα τῆς ἔρριξε παραπετρὲς γιὰ τὸ Μανώλη. Τῆς εἶπε τοῦ κόσμου τοὺς ἐπαίνους. «Εἶντα ὡμορφος ἀπὸς 'ν' ὁ γυιὸς σου, Ρ'γινιό. Δύο τρεῖς φορὲς ἀπὸ τὸν ἔχω θωρῶντα ἀπομείνανε τὰ μάτια μου ἀπάνω του. Σὰ θᾶνε οἱ νιοὶ ἐτσὰ νᾶνε ! Μὰ κέμένα ἡ θυγατέρα μου ἐγίνηκε μιὰ κοπέλλα, ποῦ 'ν' ἓνα τῶνακ τῇ στὴ χώρα !...Καὶ πόσοι δὲν τήνε ζητοῦνε ! Μὰ γὰρ θέλω νὰ τήνε παντρεύω στὸ χωριὸ νὰ τήν ἔχω κοντά μου. Ἐνα παιδί τὸ 'χω....»

Ὁ Σαῖτονικολῆς παρηκολούθει τὴν διήγησιν τῆς συζύγου του μὲ σημεῖα ἀδημονίας, ἀλλὰ καὶ ἡ Ρηγινιώ προλαμβάνουσα τὴν ἀρνήσιν του, ἔσπευσε νὰ εἴπῃ ὅτι ἀπλῶς τοῦ ἀνέφερε τὴν ὁμιλίαν ποῦ γίνηκε, γιὰ νὰ ξέρῃ....καὶ διότι ἐπὶ τέλους ἡ μητρικὴ τῆς φιλαυτία ἐκολακεύετο ὑπὸ τῆς ιδέας ὅτι ὁ υἱὸς τῆς ἦτο περιζήτητος. Ἀλλὰ βέβαια ὁ γυιὸς τῆς δὲν ἦτο γιὰ τὴ θυγατέρα τῆς Ζερβούδαινας, οὔτε ἡ Ζερβουδοπούλα γιὰ τὸ Μανώλη.

— Δὲν τὴν ἀφήνεις τὴν κουζουλή ! εἶπεν ὁ Σαῖτονικολῆς. Τὸ δακτυλάκι τῇ Πηγῆς δὲ δίδω νὰ πάρω δέκα ἀπὸ τέτοιο κουζουλόσογο. Μήγχις εἶνε καὶ γυναικί ; Ἐνα λιολιό, ἓνα πρᾶμμα ἄψητο, ἀπὸς ὅποιος τήνε πάρῃ πρέπει νὰ τὴν ἀφήνῃ μέσα στὸ σπῆτι, γιὰ νὰ μὴ τήνε 'δῇ ὁ ἥλιος κι' ἀρρωστήσῃ. Δὲ μᾶσε χρειάζεται.

— Αὐτὴ νε καὶ στὴ χώρα μαθημένη κέμας τὸ παιδί μας εἶνε βοσκός, ἐπρόσθεσεν ἡ Ρηγινιώ.

— Καὶ πότε θάρθῃ, λέει, αὐτὴ ἡ σουρλάντα ἀπὸς τὴ χώρα ;

— Σῆνα δυὸ μῆνες, λέει.

— “Ας εἶνε, ὁ Μανώλης θὰ πάρῃ τὸ Πηγιό. Τελειωμένη δουλειά, εἶπεν ὁ Σχιτονικολῆς.

Ἡ συγκατάθεσις τοῦ Θωμᾶ, τοῦ πατρὸς τῆς Πηγῆς, ἠδύνετο νὰ θεωρηθῇ ἐκ τῶν προτέρων βεβίχ. Ἦτο πτωχὸς ἄνθρωπος καὶ ὁ Μανώλης θὰ ἦτο δι’ αὐτὸν ἀνέλπιτος γαμβρός, πάντως δὲ προτιμότερος ἀπὸ τὸν Τερερέν. Ἡ μόνη δυσχέρεια ἦτο ὅτι ὁ Μανώλης δὲν ἦτο ἀκόμη εἰς θέσιν νὰ παντρευθῇ. Ἡ ἡλικία του καθ’ ἐκυτὴν δὲν ἦτο ἐμπόδιον· οὔτε ὁ πρῶτος, οὔτε ὁ δεύτερος ἦτο ποῦ ἐνομιρεύετο εἰς τοιαύτην ἡλικίαν. Ἀλλ’ ἦτο ἀπρὸς κέπρεπε νὰ περάσῃ ἓνα χρόνον τοῖλάχιστον στὸ χωριὸ γιὰ ν’ ἀνοίξουν τὰ μάτια του, νὰ μπορῇ νὰ κατὰστέσῃ σπῆτι... Ἐξ ἄλλου ὁ Σχιτονικολῆς δὲν ἦτο ὑπὲρ τῶν ἀρραβώνων ποῦ ἔχουν μακρὰν διαρκεῖν. Δύσκολα τελειοῦν καλὰ. Παρομοίαν δὲ γνώμην θὰ εἶχεν ἐξ ἄπαιτος καὶ ὁ Θωμᾶς. Ὅπως ἦτο μέχρις ἰδιοτροπίας αὐστηρὸς ἄνθρωπος. Τὸ καλλίτερον ἦτο νὰ δώσουν ἓνα λόγον καὶ ἔπειτα ἠδύνετο νὰ περιμένουν ἓνα καὶ δύο χρόνους. Ἐν τῷ μεταξύ δὲ ὁ μὲν Μανώλης νὰ ποικτήσῃ πεῖραν τοῦ κόσμου καὶ νὰ κτίσῃ σπῆτι, ἡ δὲ Πηγὴ νὰ ἐτοιμάσῃ τὴν προῖκα της. Καὶ οὕτω θὰ ἦσαν ἀρραβωνισμένοι, χωρὶς νὰ ἔχουν τὴν ἐπικίνδυνον οἰκειότητα τῶν μνηστευμένων.

Μετὰ δύο ἡμέρας, περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, ὁ Σχιτονικολῆς ἐπέστρεψε μετὰ τοῦ Μανώλη ἀπὸ τὰ λαϊκάδικα. Καὶ οἱ δύο ἐκράτουν ἐπ’ ὤμου σκαπάνην· ὁ δὲ Σχιτονικολῆς δεικνύων πρὸς τὸν υἱὸν του τὰ ἐκπέρωθεν τῆς ὁδοῦ λιόφυτα καὶ περιβόλια, τοῦ εἶπεν εἰς ποῖους ἀνῆκον καὶ ποῖαν ἀξίαν εἶχον.

Τοῦ εἰδείξε μεταξύ τῶν ἄλλων ἐκτεταμένον ἐλαιῶνα καὶ μὲ θλίψιν τοῦ διαγῆλα ὅτι τὸ κτήμα ἐκεῖνο ἀνῆκεν εἰς ἓνα θεῖον του πρὸ τοῦ 21, ἀλλὰ σήμερον ἦτο τουρκικόν. Κάποιος γυνίτσχος εἶχε φονεύσῃ τὸν θεῖον του καὶ κατέλαβε τὸ λιόφυτον. Διὰ τοῦτο ὁ Σχιτονικολῆς ἀτῶχε στὸ μάτι, ἐλπίζων νὰ τὸ ἀνακτήσῃ μὲν ἡμέραν. Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον εἶχεν ἤδη ἀγοράσει τὸν παρακείμενον ἀγρὸν, διὰ ν’ ἀποκτήσῃ σεφιλίκι, ἥτοι δικαίωμα γειτνιάσεως, καὶ προτιμᾶθῇ ὡς ἀγαρεστής.

— Κι ἐν ἀπεθάνῃ γὰρ ὡς τόσο, εἶπε, νὰ τὰγοράσῃς ἐσὺ.... Μὰ θὰ μοῦ δώσῃ ὁ Θεὸς ζωὴν καὶ τὸ ξαγοράσω μοναχὸς μου, ἔστω ποῦ ξαγοράσω καὶ ἄλλα.

Περικεῖται ἐξέτασιν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τοὺς κλώνους τῶν ἐλαιόδενδρα γιγάντια μὲ κορυφὰς γονδροῦς, κορυφωμένους ὑπὸ τοῦ γήρατος.

— Τοῦτοι-εἰ εἶνε φράγκικαι; εἶλε. Εἶνε φυτεμέναι ἀπὸ τὸν καιρὸ ποῦχαν οἱ Βενετσάνοι τὴν Κρήτην, ἀδὰ καὶ διακόσους χρόνους.

— Εἶναι ἔστω οἱ Βενετσάνοι; ἠρώτησεν ὁ Μανώλης.

— Φράγκαι.

Ἀλλ’ οὔτε τί ἦσαν οἱ Φράγκοι ἐγνώριζεν ὁ Μανώλης, οὔτε εἰς τὸν πατέρα του ἦτο εὐκολὸν νὰ τοῦ δώσῃ νὰ ἐννοήσῃ, διότι καὶ αὐτὸς δὲν ἐγνώριζε πολὺ

περισσότερα. Νά, Φράγκοι εἶνε αὐτοὶ ποῦ κατοικοῦν στή Φραγκιά καὶ φοροῦν καπέλλο καὶ στενά. Ἀπ' αὐτοὺς ἦσαν κι' οἱ Βενετσάνοι. Τὰ ἐρείπιξ τὰ ὅποια διετηροῦντο ἀκόμη εἰς τὴν ἄκραν τοῦ χωριοῦ ἦσαν μέγαρχ Βενετσάνων ἀρχόντων.

Ἐκεῖνο ποῦ ἐγνώριζεν ἀσφαλῶς ὁ Σαῖτονικολῆς ἦτο ὅτι ἡ Κρήτη, πρὶν νὰ τὴν πάρουν οἱ Φράγκοι καὶ οἱ Τοῦρκοι ἀπὸ τοὺς Φράγκους, ἀνῆκεν εἰς τοὺς Χριστιανούς καὶ οἱ Χριστιανοὶ πάλι θὰ τὴν ἔπαιρναν. Καὶ τοῦτο δὲν θὰ ἐβράδυνε νὰ γίνη.

Ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν ἀνταγάζοντο νὰ παρμερίζουν διὰ νὰ διέρχωνται χωρικοὶ ἔφιπποι, οἵτινες παρήρχοντο μὲν χαϊρετισμὸν ἢ μὲ μίαν φράσιν. "Ἄλλοτε τοὺς κατέφθονον ἀγέλαι βοῶν καὶ κτηνῶν ἄλλων, διερεθιζομένων ὑπὸ τοῦ βουκέντρου βιαστικοῦ βουκόλου ἢ ἀλληλοκαταδιωκομένων· καὶ ὁ Μικινώλης προσέτασσε τὴν δίκελλαν διὰ νὰ προφυλάσσεται ἀπὸ τὰ κέρκττ τῶν θυμειδῶν τχύρων. Καὶ εἰς τὰς μεταξὺ τῶν ἐλκιῶνων κοίλας ὁδοὺς ἐκυλίσοντο ὡς κύματα ποδοβολητοῦ καὶ βοῆς ζῶων καὶ ἀνθρώπων ἐπικνερχομένων ἐκ τῶν ἀγρῶν· τινὲς τῶν νέων, ἐπιβάνοντες ἡμιόνων ἀνεπιστάτων καὶ κρατοῦντες πρὸ αὐτῶν δέμα χόρτων, ἀνέβαινον πρὸς τὸ χωριὸν ἄδοντες.

Μετ' ὀλίγον μεταξὺ τῶν ὑψηλῶν μυρσινῶν, αἵτινες ἐσχημάτιζον φράκτας ἐκκτέρωθεν μιᾶς πλάγιας ὁδοῦ, ἐφάνη πηλησιάζον μὲ χυρευτικὴν κίνησιν φέσι τουρλωτὸν καὶ μετὰ μίαν στιγμὴν ἐνερχνίσθη ὁ Θωμᾶς, ἐξηκοντούτης γέρων μὲ φαρὸν μύστακα, ὅστις ἔδιδεν ἔκφρασιν αἰλοῦρου θυμωμένου εἰς τὴν μορφὴν του. Ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ ὄνου του, πεζὴ δὲ ἠκολούθει ἡ κόρη του Πηγῇ.

— Καλὴ σπέρα, Θωμᾶ, τοῦ ἐφώναξεν ὁ Σαῖτονικολῆς στακμήσας νὰ τὸν περιμένῃ. "Ἰσα ἴσα ποῦ σὲ ἤελα νὰ μιλήσωμε.

Ὁ Θωμᾶς, ἄλλοτε εὐπορος, εἶχε χάσει ὅλην σχεδὸν τὴν περιουσίαν του εἰς ἀτυχεῖς μισθώσεις μουκατάδων, ὡς ἐλέγοντο αἱ φορολογικαὶ περιφέρειαι εἰς τὰς ὁποίας ἦτο διηρημένη ἡ νῆσος. Ἡ ἀτυχία δὲ μετὰ τῆς ἡλικίας εἶχεν ἐντείνει τὴν φυσικὴν του τραχύτητα μέχρι μισανθρωπίας. Εἰς τὸ στόμα του ἦτο σχεδὸν πάντοτε ἑτοιμος μορφασμὸς ἀνίας καὶ ὀργῆς, ὁ γέλως του δὲ ἦτο ἀπὸ τὰ σπικνιώτερα φαινόμενα. Τὸ μόνον ὃν πρὸς τὸ ὅποσον ἐδείκνυε τρυφερότητα τινὰ ἦτο ἡ Πηγῇ. Ἀλλ' ὅταν πρὸ τινων ἡμερῶν τῆς ὠμίλησε περὶ τοῦ Τερερέ ὡς καλοῦ γαμβροῦ καὶ ἡ Πηγῇ ἐτόλμησε νὰ τοῦ εἴπῃ καθαρά ὅτι δὲν τὸν ᾔθελεν οὔτε ζωγραφιστόν, ὁ γέρων ἐθύμωσεν. Ἄ! τί ἐνόμισεν; ὅτι τῆς ἐζήτησεν τὴ γνώμη της; "Ὁ αὐτὸς τὸ ἀπεφάσιζε, θὰ ἦτο τελειωμένη δουλειά. Δὲν ἠδύνατο νὰ φαντασθῇ ὅτι ἡ κόρη του εἶχε κάμει μόνη τὴν ἐκλογὴν της. (Ὁ ἔρως ἦτο δι' αὐτὸν ἐλαφρότης καὶ κηκοήθειαν, τὴν ὁποίαν δὲν θὰ ἐπέτρεπέ ποτὲ εἰς τὴν θυγατέρα του. Θὰ ἠγάπα μόνον τὸν ἄνδρα της καὶ τὸν ἄνδρα της θὰ τὸν ἐξέλεγεν αὐτός.

Τὴν τραχύτητα τοῦ πατρὸς εἶχε κληρονομήσει καὶ ὁ υἱὸς του Στρατῆς, νέος εἰκοσιπέντε ἐτῶν, ὑψηλὸς καὶ καλοκαμωμένος, ἀλλὰ στρυφνὸς τὸ ἥθος καὶ δύ-

στρεψας τὸν χαρακτηρ. Ἄλλ' ἡ Πηγὴ μὲ τὴν ἀνεξάντλητον ἀγάπην καὶ τὴν ἀλλοκλήκην ἐγκρατέρεσίν της κατώρθωνε ν' ἀποπλίζῃ τὴν δυστροπίαν του. Ὁ τὸρκοὺς τότε ἐμειδία χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ καὶ ἐσκέπτετο ὅτι δὲν μπορούσε κανεὶς νὰ ἀκκυώσῃ μ' αὐτὸ τὸ θαλασσ.

Ὁ Σαϊτονικολῆς εἶπεν εἰς τὸν Θωμᾶν ὅτι ἐπεθύμει νὰ τοῦ ὁμιλήσῃ ἰδιαιτέρως καὶ ἐπηρεχόρασεν, ἀρῶντες ὀλίγη βήματα ὀπίσω τὸν Μανώλην καὶ τὴν Πηγὴν.

Ὅταν οὕτω ὁ Μανώλης ἔμεινε μόνος μὲ τὴν Πηγὴν, εὐρέθη εἰς τὴν θέσιν ἀνθρώπου ὅστις ἐγκαταλείπεται ἀβοήθητος ἐνώπιον ἀπροόπτου κινδύνου. Ἡ φράσις τὴν ὁποῖαν εἶχεν ἀπαυθίνει, κατὰ τὴν ἐσπέραν τοῦ βλαπτεύματος, πρὸς τὴν Πηγὴν τοῦ ἐκρίνετο τότε ὡς ὅσον μεγάλη, τότεν παράτολμος, ὥστε δὲν ἠδύνατο νὰ ἐνωήσῃ τοῦ εἶδε τὸ θαρρὺς νὰ τὴν ἐκστομίτῃ καὶ τὴν ἐντροπὴν τοῦ ἐπρεῖναι ἢ ἀνέμνησιν της, ὥστε δὲν ἐτόλμα ν' ἀτενίσῃ τὴν Πηγὴν.

Ἀλλὰ καὶ ἡ Πηγὴ τὴν ἐνθυμείτο τὴν φράσιν ἐκείνην καὶ τὸ μὲν ἐκ φόβου μήπως ἐπικυκλώθῃ, τὸ δ' ἐπιθυμοῦσα νὰ τὴν ἀκούσῃ πάλιν, ἐβόδιζε κάτω νεύουσα, ἐνῶ τὸ πρόσωπόν της ἐρλέγετο ὑπὸ ἐρυθρήματος. Ὅσοῦτο δὲ μεγαλειτέρως ἔτε ἡ συγκίνησιν της, καθ' ὅσον καὶ τῆς ἔλεγεν ὅτι ὁ Σαϊτονικολῆς ὠμίλει περὶ αὐτῆς πρὸς τὸν πατέρα της. Τὸ ἐμάντευσε καὶ ἀπὸ τὸ βλέμμα τὸ ὁποῖον τῆς ἔδραμεν ὁ πατὴρ τοῦ Μανώλη, ὅταν εἶπε πρὸς τὸν πατέρα της ὅτι ἤθελε νὰ τοῦ ὁμιλήσῃ.

Ὁ Μανώλης δὲν ἐμάντευε τίποτε· τὸν ἦτο μάλιστα παραζαλισμένος, ὥστε καλὰ καλὰ δὲν ἔβλεπε. Καὶ μὲ τὴν ὁρμὴν ἐσκόνταψεν εἰς μίαν πέτραν, ὥστε ἀνγκυλώσῃ νὰ καμῇ διάφορα ἄλλα, ἀνάρμοστα εἰς τὴν σοβαρότητα τῆς στιγμῆς, διὰ νὰ ἀνκατήτῃ τὴν ἰσοροπίαν.

— Παναγίᾳ μου! ἀνερώνησεν ἡ Πηγὴ.

Ὁ δὲ Σαϊτονικολῆς ἀκούσας τὸν θόρυβον, ἐστράφη καὶ τοῦ ἐφώνησε :

— Ἐάντιγα, μωρὲ, ὡς πρὸς σου, νὰ μὴ βγάλης τὰ μάτια σου !

Καὶ ἔτρεξε διὰ ν' ῥηίσῃ τὸν Θωμᾶν, τοῦ ὁποῖου ὁ ὄνος, ἐκταραχθεὶς ἀπὸ τὸν θόρυβον, ἐτάχυνε τὸ βῆμα.

Ἡ ἀτοπος φράσις τοῦ Σαϊτονικολῆ ἐπηύξησε τὴν ταρχὴν τοῦ Μανώλη. Ἄλλ' ἡ Πηγὴ εὗρεν ἀρρωμὴν νὰ διακόψῃ τὴν στενόχωρον σιωπὴν :

— Ἐδέρηαις ; τὸν ἠρώτησε.

Ὁ Μανώλης ἀπήντησεν ἀρνητικῶς πλταγίσας τὴν γλῶσσαν. Καὶ τότε πρῶτην φορὰν συνητηθήσκειν ἐπὶ μίαν στιγμὴν τὰ βλέμματά των.

Ἐπειτα ἐπῆλθεν ἐκ νέου σιωπὴ. Ἄλλ' ἡ Πηγὴ εὗρε πάλιν καὶ τι νὰ εἴπῃ :

— Καὶ πούχεις καλλίτερα, Μανωλῆ, στὸ χωριὸ γῆ στὰ ὠρεῖα ;

— Καλλιὰ νὰ στὸ χωριὸ, ἀπήντησε.

Θελήσας δὲ νὰ πῇ καὶ αὐτὸς καὶ τι, ἀπηύθυνε μίαν ἀνόητον ἐρώτησιν :

— Καὶ τουλόγουσου καλὶὰ 'χεις στὸ χωριό ;

— Κεμένεα τὸ χωριὸ μᾶρέσει.

Ἄλλ' ἡ Πηγὴ τὴν ἑπόμενον εἰς τοὺς προπαρασκευασμένους γονεῖς των, προσπα-
θοῦσα νὰ βεβαιωθῇ ἂν ὁρθῶς εἶχε μηχανεύσῃ τὸ ἀντικείμενον τῆς ὁμιλίας των. Ὁ
Σαίτονικολῆς ἐφάνετο φαιδρός, ὁ δὲ Θωμᾶς ὀλιγώτερον τοῦ συνήθους σκυθρωπός.
Μία δὲ φράσις ἐκ τῆς ὁμιλίας των, ἣτις ἔρθασεν εἰς τὴν ἀκοήν τῆς Πηγῆς, τὴν
ἐχαροποίησε καὶ αὐτήν. Ὁ πατέρας τῆς ἔλεγε : « Δὲν εἶπα πῶς εἶνε καλλίτε-
ρος ὁ Τερζερές... » Δὲν ἤκουσε περισσότερον, ἀλλ' ὅ,τι ἤκουσεν ἦτον ἀρκετὸν διὰ
νὰ ἐνισχυθῶσι τὰ προαισθημένα της, ὅτι ὁ Σαίτονικολῆς τὴν στιγμὴν ἐκείνην
τὴν ἔσωζεν ἀπὸ τὸν κίνδυνον νὰ γίνῃ σύζυγος τοῦ Τερζερές.

Ἔστρεψε τότε λαθραῖον βλέμμα πρὸς τὸν Μανώλην καὶ τὸν παρετήρησε μὲ
σοβαρὰν καὶ βαθεῖαν περιέργειαν. Ἐπειτα τοῦ εἶπε :

— Θεὸς, Μανωλιό, βερούκοκα ;

Καὶ σταματήσασα παρουσίασε πρὸς τὸν Μανώλην τὸ καλὶόν, τὸ ὅποιον
εἶχε κρεμασμένον εἰς τὸν βραχίονά της.

Ὁ Μανώλης ἐξέτεινε τὴν χερσὶν αὐτοῦ εἰς τὸ καλὶόν, ἀλλ' ἐνῶ ἔκλινε πρὸς
τὴν κόρην καὶ ἤλθε τὸ πρόσωπόν του ἐγγύτατα εἰς τὴν παρεῖν τῆς, μέγα ὡς ἐκείνη
τοῦ οἴνου τὸν κατέλαβε διὰ μιᾶς καὶ πρ' ὀλίγον ἡ χερσὶν αὐτῆς νὰ ἀλλὰξ διέ-
θυσιν. Ἡ Πηγὴ ἀνετινάχθη ἐλαφρὰ πρὸς τὰ ὀπίσω, αἰσθανθεῖσα φλογερὰν, ὡς
λαύρην ἡφιστείου, τὴν πνοήν του εἰς τὸ πρόσωπόν της. Ἄλλ' ὁ Μανώλης συνήλ-
θεν ἀμέσως, ἰδὼν τὸ τουρλωτὸν φέσι τοῦ Θωμᾶ, τὸ ὅποιον εἰς μικρὰν ἀπόστασιν
ἐσείετο δεξιὰ καὶ ἀριστερά, ὡς ἀπειλή.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἠκούσθη κατόπιν αὐτῶν βιαστικῶς ποδοβολητός
καὶ ἠναγκάσθησαν νὰ παραμερίσουν διὰ νὰ διέλθῃ ὄνος φορτωμένος χαμόκαλδα,
ὑπὸ τὸν ὄγκον τῶν ὁποίων τὸ ζῶον ἐχάνατο ἐντελῶς, μετακρυφωμένον εἰς τερά-
στιον ἀκανθόχοιρον. Τὸ κινούμενον ἐκεῖνο δάσος, τὸ ὅποιον μάλιστα ἐχώρει εἰς τὸν
στενὸν δρόμον, τοὺς συνεπίεσε διερχόμενον καὶ ἐπρωχώρησε μὲ θορόν καὶ θόρυβον
τῶν πετρῶν καὶ ὁποῖας παρέσυρεν ἐκ τῶν ἐκκτέρωθεν ξηροτόχων. Κατόπιν τοῦ
ὄνου ἤρχετο μὲ σπουδὴν ὁ Ἀστρονόμος, καταφέρων τὴν ράβδον του ἐπὶ τῶν ὀπι-
σθίων τοῦ ζώου καὶ ἀναφωνῶν :

— Σέεε !

Ὅταν εἶδε τὸν Μανώλην καὶ τὴν Πηγὴν συμβαδίζοντας, ἐμειδίχεν ὑπὸ τὸν
παχὺν μύστακά του καὶ τοῦ, ἐκκλησπέρισε χωρὶς γὰρ σταματήσῃ. Μόνον δὲ ἀπὸ
ἐμπροσθέντος καὶ τοὺς δύο γέροντας, ἐσταμάτησεν ἐπὶ μίαν στιγμὴν καὶ παρε-
τηρήσας διὰ τοῦ ἀραιώματος τῶν δένδρων τὸν πρὸς δυσμὰς ὀρίζοντα, ἐφώνησε
πρὸς αὐτούς :

— Ἀέρα θάχωμε. Αὐτὰ τὰ κόκκινα νεφαλάκια εἶνε σημάδι ἀσφαλτῆ.

Ἡ διάβασις τοῦ κινουμένου δάσους ἐγένεν ἀφορμὴ εὐθυμίας παιδικῆς εἰς τοὺς

δύο νέους. Ὅταν τοὺς ἀπώθησαν εἰς τὸν τοῖχον καὶ τοὺς ἔκρυψαν ἐπὶ μίαν στιγμὴν τὰ κλαδιά, ἐγέλασαν ὡς παιδιά παίζοντα τὸ κρυφτό· καὶ ἡ εὐθυμία ἐκείνη τοὺς ἐθάρρυνεν εἰς εὐκαιρίτητα.

— Καίτοι δουλεία; ἔκανες σήμερον, Μανωλίδ; ἠρώτησεν ἡ Πηγὴ, διευθετοῦσα ἐπὶ τῇ κερκίδι τὸ τσεμπέρι της, τὸ ὅποτον εἶχαν ἀναρπάσει τὰ κλαδιά.

— Ἦσκαρτα, ἀπάντησεν ὁ Μανώλης. Δὲ θωρεῖς πῶς ἐγενήκανε τὰ χέρια μου ἀπὸ τὸ σκαπῆναι;

Ἐδειξε δὲ τὰ χέρια του, τὰ ὅποια εἶχον φλυκταίνιας ἐκ τῆς πίεσεως τῆς σκαπάνης.

— Κεὶ πονῶ, μὰ πονῶ!

Ἡ Πηγὴ τὸν ἐπηρεγόρουν. Ἦτον ἀσυνείθιστος, καὶ γιαυτὸ πονοῦσαν τὰ χέρια του· ἀλλὰ μὲ τὸν κκιρὸν θὰ ἔπαυεν νὰ πονοῦν ὅσο κιὰν ἔσκαβε· θάκωνεν πάλιν. Περιττόν νὰ εἰπωμεν ὅτι εἰς τὴν φράσιν της δὲν ὑπῆρχε καμμία πρόθεσις λογιπαιγνίου. Ἐδειξεν ἄλλως καὶ εἰς τὰς ἰδικάς της παλάμας τὰ ἀπέταλμα τῆς σκαπτικῆς.

Ἡ Πηγὴ διηγήθη ἔπειτα μὲ ὑπερηφάνειαν ὅτι τὸν παρελθόντα χειμῶνα πολλὰκις, ὅταν ὁ ἀδελφὸς της ἀπουσίαζεν εἰς τὸ κυνηγι, ὠργωνε κέσπαιρνε, διὰ νὰ ἐκσυρᾷ τὸν γέροντα πατέρα της. Αἱ διηγήσεις ὅμως αὗται δὲν ἐφαίνοντο ἀρεταὶ εἰς τὸν Μανώλην, ὅστις ᾔθελε νὰ λίβη ὀλιγώτερον σοβαρὰν τροπὴν ἢ ὁμιλίαν των. Ἀλλ' αὐτὸς δὲν ᾔξευρε πῶς νὰ τῆς δώσῃ τὴν τροπὴν ταύτην. Νὰ μὴ τοῦ πρὶ εἴποτε ἡ Πηγὴ διὰ τὴν φράσιν ποῦ τῆς ἀπηύθυνε καθ' ἡν στίγμαν τῆς εἶδε τὰ μαρτυρία; τοῦτο τὸ ἐφοβεῖτο κατ' ἀρχάς· ἀλλ' ὅσον ἐξέλασε τὴν Πηγὴν νὰ τοῦ ὁμιλῇ περὶ ἄλλων πραγμάτων, ἤρχιζε νὰ τὸ εὐχεται. Αὐτὸς δὲν εἶχε τὴν τόλμην νὰ τῆς ἐνθυμίσῃ τὸ μέγα ἐκεῖνο γεγονός. Ἐπὶ τείλει ἀπελαπιθεὶς ἤρχισε νὰ σχεδιάζῃ μίαν φράσιν· ἀλλ' ἄμα ἤνοιγε τὰ χεῖλη του, ἡ γλῶσσα του παρέλυε. Εὐκολώτερον θὰ ἐξέφραζε μὲ τὰ χέρια καὶ μὲ τὰ χεῖλη του ὅ,τι ᾔθελε νὰ εἴπῃ. Αἱ κινήσεις του πράγματι δὲν ἐδεσμεύοντο ὑπὸ ἐντροπίας· καὶ μίαν στιγμὴν, καθ' ἣν διήρχοντο ὑπὸ θάλον δένδρων, ἐκτεινόντων φυλλώματα πυκνά ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, οἱ δὲ ἐκατέρωθεν βᾶτοι τοὺς ἠνάγκασαν νὰ παράσουν κοντὰ κοντὰ, οἱ ὅμοι του ἔκαμαν μίαν κίνησιν ὀρνέου ἐτοιμαζομένου νὰ πετάξῃ. Ἀλλὰ τὴν αὐτὴν ἀκριδῶς στιγμὴν ἤκουσθη καὶ ἡ φωνὴ τοῦ Σκίτουκαλοῦ, ὅστις τοὺς ἐκάλεε νὰ ἐπισπεύσουν τὸ βῆμα διὰ νὰ τοὺς φθάσουν. Οἱ γονεῖς των εἶχον, φαίνεται, τελειώσῃ τὰς ἰδικιτέρας των ὁμιλίας καὶ σταματήσαντες τοὺς ἀντίμενον, ὁ δὲ Μανώλης ἠναγκάσθη νὰ κατὰπῃ τὴν φράσιν του, ὡς θὰ κατέπιπε βῶλον κινήτου.

Ὁ Θεμῆς ἦτο τώρα σχεδὸν φαιδρὸς καὶ παρὰ τὸ σύνθηες ὁμιλητικὸς. Ἀπηύθυνε δὲ πρὸς τὸν Μανώλην λέξεις τινὰς, ἀλλ' ἐνῶ ἐλάλει, τὸ τουρλωτὸν του φέει ἀναρπάγῃ ὑπὸ αλάθου καὶ ἔμεινε κρεμάμενον, ὡς κώδων, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ.

Τὸ θέαμα ἐφάνη πολὺ ἀστεῖον εἰς τὸν Μανώλην, ὅστις ἤρχισε νὰ γελᾷ. Ὁ δὲ Σαῖτονικολῆς ἐλκύσας διὰ τῆς σκαπάνης του τὸν κλάδον ἐξεκρέμασε τὸ φέσι καὶ ἔτρεξε νὰ τὸ δώσῃ εἰς τὸν γέροντα, ὅστις μὴ δυνήθεις νὰ σταματήσῃ ἐγκαίρως τὸν ὄνον του εἶχε προχωρήσει μὲ τὴν κεφαλὴν ἀσκεπῇ.

Μετ' ὀλίγον ἀγέλη κτηνῶν ἐπελθοῦσα τοὺς ἐχώρισεν. Ὁ Σαῖτονικολῆς ἔμεινεν ὀλίγα βήματα ὀπίσω μετὰ τῆς Πηγῆς, πρὸς τὴν ὁποίαν εἶπε :

— Καλορίζικα κιόλας, Πηγιό. Ἐμαθα πῶς παντρεύεσαι... μὲ τὸν Ἀνεγνώστη τὸν Τερερέ.

Ἡ Πηγὴ ἀνέκοψε τὸ βῆμα καὶ ὠχροτάτη τὸν ἠτένισεν· ἀλλὰ τὸ μειδίαμα τὸ ὅποτον εἶδεν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Σαῖτονικολῆ ἐπανέφερε διὰ μιᾶς τὸ χρῶμα τῆς ζωῆς εἰς τὴν μορφήν της. Δὲν εἶπε τίποτε, ἀλλ' εἰς τὰ μεγάλα της μάτια ἀνέβλυσαν δάκρυα. Ὁ δὲ Σαῖτονικολῆς δὲν ἠθέλησε νὰ παρατείνῃ τὴν ἀγωνίαν της.

— Γιὰ πέ μου δὲν τονε θές τὸν Ἀνεγνώστη ;

— "Οἱ, μπάρμπα Νικολῆ, ἀπήντησεν ἡ κύρη μὲ τὸν ἀποφασιστικώτερον τόνον, δὲν τονε θέλω. Μά σὰν τονε θέλει ἀφέντης μου κι' ἀδερφός μου, εἶντα νὰ κάμω ἡ μαυρομοίρα ;...Καὶ τίνος νὰ πῶ τὸν πόνο μου νὰ μὲ παρηγορήσῃ, ἀποὺ δὲν ἔχω μάinna ;

Μὲ τὰς τελευταίας δὲ λέξεις τὰ δάκρυά της ἔτρεξαν.

— Μὴν κλαῖς, παιδί μου, μὴν κλαῖς, τῆς εἶπε στοργικῶς, καὶ σὰ δὲν τονε θές τὸν Τερερέ, δὲ θὰ σὲ βάλουνε νὰ τότε πάρῃς στανικῶς. Κιὸ κύρης σου ἤλλαξε γνώμη.

— Ἀλήθεια ; ἀνεφώνησεν ἡ Πηγὴ, μὴ τολμῶσα νὰ τὸ πιστεύσῃ.

— Ἀλήθεια κιὰμὲ ψώματα ; Τόση ὥρα ποὺ μιλοῦσαμε αὐτὸ ἡ πόλεμονα, νὰ τοῦ γυρίσω τὴν κεφαλὴν του τὴν ἀγύριστη. Μὴ φοβᾶσαι μπλιὸ νὰ σοῦ ξαναμιλήσῃ γιὰ τὸν Τερερέ. Ἀγαπᾷς τον ἐδὰ τὸ μπάμπα Νικολῆ ;

— Ἐγὼ πάντα μου σ'ἀγάπουνα σὰν καὶ τὸ κύρη μου, μπάρμπα Νικολῆ, εἶπεν ἡ Πηγὴ καὶ ἐκινήθη νὰ τοῦ φιλήσῃ τὸ χέρι· ἀλλ' ὁ Σαῖτονικολῆς τὴν ἡμπόδισεν. Ἐπειτα ἀλλάξας τόνον, τῆς εἶπε :

— Καὶ γιὰ πέ μου, Πηγιό, παιδί μου, ὁ Μανώλης μου πῶς σοῦ φαίνεται ;

— Πῶς νὰ μοῦ φαίνεται ; ἀπήντησε κοκκινίζουσα καὶ χαμηλώσασα τὸ βλέμμα ἡ Πηγὴ. Καλός.

— Δὲν εἶνε καλλίτερος ἀποὺ τὸν Ἀνεγνώστη ;

— Χίλιες χιλιάδες βολές, εἶπε μὲ ζωηρότητα ἡ Πηγὴ, τῆς ὁποίας ἡ καρδιά εἶχεν ἀρχίσει νὰ κτυπᾷ ὡς κώδων ἐορτῆς.

— Αἶ, μάθε πῶς τὰ συφωνήσαμε μὲ τὸν ἀφέντη σου.... Σὲ λέω παιδί μου καὶ θὰ γενῇς ἀληθινὸ παιδί μου... Σάφηνα γὰρ νὰ σὲ πάρῃ ὁ Τερερέ ὁ σακάτης ; Ὁ

άντρης ἀπὸ θά πέρης θῆνε νιός καὶ γερὸς σὰν ἐσένα καὶ καλόγνωμος σὰν καὶ σένα.

Ἄλλ' ἔδω εἰσέρχοντο εἰς τὸ χωριὸ καὶ ὁ Θωμᾶς ἐστράφη κ' ἐφώναζε πρὸς τὸν Σκίτονικολῆν :

— Ἀκούε, σὺντακνε Νικολῆ, εἴντα διχλαλιῶνε ;

Ὁ Σκίτονικολῆς ἐπρόσβη καὶ ἤκουσε τὴν φωνάκην τοῦ Παπαδομάρκου, ὅστις ἀπὸ ὕψηλόν δῶμα διακήρυττε τὰ ἑξῆς :

«Μωρὲ παιδιὰ ! ὅλοι Τούρκοι καὶ Ρωμιοὶ νὰ τὸ κατέχετε πῶς τὸ σκῆβράτο θὰ κατήκριστονε τὰ χεντάκια ἀπὸ τὸ Μχυρικό ὡς στὴν Ποταμίσα καὶ οἱ οἱ δὲν πᾶσι γὰρ δὲν πέρη ἀργάτη θὰ πλερόνη πρόστιμο !»

Κατ' ἑτοῦς ἔκπερ διέτρεξε ὁ Μουδρίτης, συνεννοούμενος μὲ τοὺς προστοῦς, δίδοντας κἀκκαθρίζοντο δι' ἀγγαρείας τῶν πηροχθίων ιδιοκτητῶν οἱ χάνδακας τῶν λειψιδίων, διὰ νὰ μὴ ἀναπτύσσωνται ἐλώδη μιάσματα ἀπὸ τὴν συσώρευσιν τῆς λάσπης. ὕστερ ἐδυστάλευε τὴν βοὴν τῶν ὁδῶν.

Ὁ Θωμᾶς εἶχε σταματήσει πρὸ τοῦ τελευταίου νερομύλου καὶ ἐπότιζε τὸν ὄνον του, ἐνῶ ὁ Παπαδομάρκος ἐπαναλάμβανε τρίτην καὶ τελευταίαν φάραν τὸ διχλαλίωμα. Καὶ εἶχον σταματήσει καὶ ἄλλοι χωρικοὶ καὶ ὠμίλου περὶ τῆς διπταγῆς, ἀντείνοντας τὴν φωνὴν δια νὰ μὴ χάνεταί εἰς τὴν βοὴν τοῦ μύλου. Ὅλοι οἱ ὑπόχρεοι εἰς τὴν ἀγγαρείαν ἐγόγγυζον, διότι ὁ μὲν ἕνας εἶχε τὸ σῆβρατον ἐργασίαν μὴ ἐπιτελεσμένην ἀνὰ βολήν, ὁ δὲ ἄλλος ἐκρίνετο ἀδικον νὰ ἔχουν ὅλοι ἴσων ὑποχρέωσιν. ἐν ᾧ καὶ ιδιοκτησίαι ἦσαν ἄνιστοι ὑπόχρεως ἦτο καὶ ὁ Σκίτονικολῆς, διὸ καὶ εἶπεν :

— Ἐγὼ λέω νὰ σταίλω τὸ Μανώλη

Ἄλλ' ὁ Παγὴ παρενέβη ὑπὲρ τοῦ Μανώλη :

— Ἀσυνείθιστος εἶνε καὶ ὁ ἀρρώστης. Μὴ τονε πέψης.

Καὶ ὁ Σκίτονικολῆς μειδιῶν ἔσκαψε καὶ τὴν ἑκαμὲ κατὰ κόκκινην μὲ μίαν φράσιν :

— Ἀπὸ ὅδ' ἔρχεσαι νὰ τονε πονῆς ;

Ἐπειτα δὲ εἶπε μεγαλοφώνως, ὥστε νὰκούσῃ καὶ ὁ Μανώλης :

— Ἄς εἶνε, γὰρ ἕνα χατῆρι ἀκριβὸς θὰ βάλω ἀργάτη. Ἄς πλερώσω καὶ πάντε ριζικὴ μαγὰρι.

Ἦτο τότεν εὐθύμως ὁ Σκίτονικολῆς, ὥστε πρᾶπᾶνω, ἀπὸ διέβησαν τὴν ἀφίδαν τοῦ μολυβδαίου, ἐσταμάτησε καὶ ὠμίλησε πρὸς τὸν Καρτσῆ Νικολῆν, ἕνα περίεργον τρελλόν, ὅστις κατ' ὅλην τὴν ἡμέραν κατεγίνετο νὰ κομίζῃ μὲ παλιόκακτα ἀπὸ τὸν πατρικὸν νερόν, τὸ ὅποτον ἔχονεν ἐπὶ τῶν γυμνῶν του ποδῶν, μονολογῶν ἀδιαιδέτως.

— Κυλὴ σπέρα, Νικολάκη, τοῦ εἶπε. Δὲ μάς λές πῶς λένε τούρκικα τὸν πλάτανο ;

Ὁ Καρτσῆς διέκοψε τὴν ψυχρολουσίαν, τὴν ὁποίαν ἔκαμνε πρὸ τῆς θύρας του ὄρθιος, καὶ ἀπήντησε :

— Κουβάρ-ἀγατζῆ.

— Καὶ τὸ βάτο;

— Μπερδελέτο.

Ὁ Σαϊτονικολῆς ἐγέλασε, καίτοι δὲν ἤκουε πρώτην φορὰν τὰ αὐτοσχέδια τούρκικα τοῦ Καρτσῆ, οὔτε τὸ κωμικὸν τραγοῦδι, τὸ ὅποιον ἀπήγγειλε μετὰ τὸ τουρκικὸν του λεξιλόγιον :

Ἄνις Βέργαςκατεβαίνει
κῆχει καὶ ρακὴ πιωμένη..

Ὁ Θωμᾶς ὅμως ἐπροχώρησε σοβαρὸς χωρὶς νὰ δώσῃ προσοχὴν καμμίαν. Ἐκαστὸ φορὲς τίς εἶχε ἀκούσει αὐτὲς τίς κουζουλᾶδες. Ἡ δὲ Πηγὴ διηγήθη πρὸς τὸν Μανώλην φοβερὰ πράγματα περὶ τοῦ Καρτσῆ. Ἐλέγετο ὅτι ἡ νεράϊδες τοῦ ἔχανε πᾶρει τὸ νοῦ του· γι' αὐτὸ παλλὲς φορὲς τὰ μεσάνυκτα τὸν εἶχαν ὀδύγυμνο εἰς τὸ ζουριὸ τοῦ μύλου, ἐκεῖ ποῦ σκορπᾷ τὸ νερὸ ἀφρισμένο ἢ φτερωτὴ, καὶ ἐχόρευε μὲ τίς νεράϊδες.

— Δὲν τὸν εἶδες πῶς παραμιλεῖ πάντα του ; μὲ τίς νεράϊδες μιλεῖ.

— Καὶ τὰ χέρια του γιάνντα τρέμουν ἐτσά ; ἠρώτησεν ὁ Μανώλης.

— Λένε πῶς ἐσκοτώσε σουρσουράδα· γιατί ὅποιος σκοτώσῃ, λέει, σουρσουράδα τρέμουν ὕστερα τὰ χέρια του σὰν τὴν ὀρά τση.

Ὅταν ἐχωρίσθησαν, εἶχε νυκτώσει ἐντελῶς· καὶ ἡ Πηγὴ καλονυκτίζουσα τὸν Σαϊτονικολῆν, ἔσκυψε μὲ ταχὺ κίνημα καὶ ἐφίλησε τὸ χέρι του.

— Ἀκουσε, Μανώλη, εἶπε μετὰ τὸ δεῖπνον ὁ Σαϊτονικολῆς πρὸς τὸν υἱόν του· ἀπόψε μίλησα μὲ τὸ Θωμᾶ στὴ στράτα . . . κέσυβάσθηκε νὰ σοῦ δώσῃ τὸ Πηγιδό. Γιὰ πέ μου θές καὶ σὺ νὰ σὲ παντρέψωμε ;

Ὁ Μανώλης ὄχι μόνον δὲν ἀπήντησεν, ἀλλὰ καὶ ἔσκυψε τὴν κεφαλὴν τόσον, ὥστε νὰ μὴ φανῇ ἡ χαρὰ, ἥτις ἐξήστραψεν εἰς τὰ μάτια του.

— Δὲ μιλεῖς ; τοῦ εἶπεν ἐκ νέου ὁ Σαϊτονικολῆς.

Ὁ Μανώλης ἔσκυψεν ἀκόμα περισσότερον.

Ὁ Σαϊτονικολῆς μειδιῶν ἀντήλλαξε βλέμμα μὲ τὴν γυναῖκα του.

— Πρέπει πῶς δὲ θέλει παντριγιά, εἶπε... Καλά, παιδί μου, δὲ θὰ σὲ βάλω μὲ τὸ ζόρε. Σὰ δὲ θές, καὶ ἐγὼ δὲ θέλω· ἐσύ θὰ παντρευτῇς, δὲ θὰ παντρευτῶ γώ. Ἡ μάμμα σου μοῦπε πῶς προθές, λέει, τση 'πες ὅρθα κορτὰ πῶς σᾶρέσει τὸ Πηγιδό τοῦ Θωμᾶ· μὰ πρέπει πῶς θὰ τῷδε ὄνειρο. Ἐγέρσας μπλεῖτό· ἡ καλορίζικη κεῖνε συμπαθισμένη. Ἐγὼ τελειωτικὸ λόγο δὲν ἤδωκα μὲ τὸ Θωμᾶ.

καὶ τὰ δὲ θῆς τὴν κοπελιά, νὰ τοῦ πῶ νὰ τὴ δώσῃ τοῦ Τερερέ, ἀπὸ τὴν θέλει καὶ τὴν ἐξήγησε κινῶν.

Ὁ Μκνῶλῃς ἐταράχθη, ἀλλ' ἐξηκολούθησε νὰ σιωπᾷ.

— Νὰ τοῦ 'πῶ τοῦ Θωμᾶ πῶς δὲν τὴ θῆς τὴ Πηγὴ καὶ νὰ τὴ δώσῃ τοῦ Τερερέ ; ἤρώτησε καὶ πάλιν ὁ Σκίτονικολῆς ἐντονώτερα.

Ἰδρῶς ἀγωνίας ἐράνη εἰς τοῦ Μκνῶλῃς τὸ μέτωπον, μέχρι τοῦ ὁποίου εἶχεν ἀνέλθῃ τὸ ἐρόθυμα.

Ἄλλ' ἡ μητέρα του παρενέβη.

— Κκλέ, θέλῃ τὴν, μὲ ντρέπεται νὰ τὸ 'πῇ. Δέ μοῦ τὸ 'πες ἐμένῃ γυιέ μου;

Ὁ Μκνῶλῃς κκτέδκλεν ὑπεράνθρωπον προσπᾶθειν διὰ νὰ ἐπιβεβαιώσῃ τοὺς λόγους τῆς μητρὸς του μὲ μικρὸν ἀνκπᾶλκσμα γέλωτος.

— Κκτεργᾶρ ! κκτεργᾶρ ! εἶπε γελῶν ὁ Σκίτονικολῆς.

Ε'.

Ἄλλ' ἔς ἀρήσωμαν τὸν Μκνῶλῃν, ὅστις τὴν νύκτα ἐκείνην ἐπανάλαβεν εἰς τὰ δευρὰ τοῦ χιλιάκις τὸ περίφημον ἐρωτολόγιμά του πρὸς τὸ Πηγιδ' εἰς τὸ ἀντίθετον ἄκρον τοῦ χωριοῦ μὲς περιμένουν ἄλλαι γνωριμαὶ καὶ γεγονότα τὰ ὁποῖα μεγάλῃς θὰ ἔχουν ροπὴν εἰς τὴν περικιτέρω ἐκτύλιξιν τῆς παρούσης ἱστορίας.

Ἡ Κκλιὼ ἡ Ζαρβοῖδκιν, ἡ ἐπιλεγομένη σκωπικῶς Ἀλογόμουγια διὰ τὸ μικρόσωμον καὶ τὴν νευρικὴν τῆς ζωρότητα, διετηρεῖτο ἀκόμη καλὰ εἰς ἡλικίαν κκτὰ τὴν ὁποίαν συνήθως κί χωρικὴ ἔχουν τελείως γήρᾳσει, συντριβόμεναι ὑπὸ τῶν ἐπιπολέων ἐργασιῶν καὶ τῶν πόνων τῆς μητρότητος.

Χρηστάτα πολὺ ἑνωρίς, ἐράνη ἀποφασισμένη νὰ ἐπανορθώσῃ τῆς μοίρας τὸ ἀδίκημα. Δι' ἕνα ἔμω; ἢ δι' ἄλλον λόγον, ὑπερέβη τὸ τεσσαρακοστὸν καὶ ἐφθάνεν εἰς τὰ σκάντα πέντε, χωρὶς νὰ πραγματοποιήσῃ τὸν πόθον τῆς, ἀλλὰ καὶ χωρὶς νὰ ποδᾶλῃ τὴν ἐλπίδα. Τοῦτο τοῦλάχιστον συνεπέραινον οἱ χωριανοὶ ἀπὸ τὴν φιλάρεσκον ἐπιμέλειαν τὴν ὁποίαν ἐδείκνυε περὶ τὸν ἱματισμόν τῆς πάντοτε, μάλιστα δὲ ὅταν ἐπρόδκινεν ἡ ἡλικίᾳ τῆς, ἀπὸ τὴν τάσιν τὴν ὁποίαν ἐδείκνυε νὰ κρόπῃ τὴν πραγματικὴν τῆς ἡλικίαν καὶ ἀπὸ τὴν νεανικὴν ζωηρότητα τὴν ὁποίαν εἶχεν εἰς τὰς κινήσεις. Οὐδέποτε τὴν εἶδε κανεὶς ἀνυπόδυστην ἔξω, ὅπως ἄλλαι γυναῖκες, νέαι μάλιστα καὶ ἀνυπᾶνδρους, αἵτινες ἐφαίνοντο θεωροῦσαι περιττὴν πολυτέλειαν τὴν ὑπόδυσιν.

Ἦσαν ἀρκετὰ ταῦτα διὰ νὰ τὴν πκρᾶλᾶζῃ τὸ κοινὸν σκῶμμα καὶ ἡ κακολογία, ἥτις ἔμω; ὅταν καὶ ἂν εἶχε τὴν κκλὴν θέλῃσιν δὲν κατῴρθωσεν ποτὲ νὰ εἴρῃ εἰς τὴν διαγωγὴν τῆς τίποτε περισσύτερον ἀπὸ τὴν ἐλαφρότητα τὴν ὁποίαν τῆς ἀπέδιδεν.

Ὁ σύζυγός τῆς ἀποθάνων, τῆς ἀφῆκε μετὰ τῶν θλίψεων τῆς προώρου χη-

ρείας, περιουσίαν ἱκανὴν καὶ μίαν θυγατέρα. Τὸ Μαρούλι, ὡς ὠνομάζετο, εἶχε γίνει νέα λεπτοκαμωμένη, ψυχρὰ καὶ, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν μητέρα της, ὀλιγόλογος, συσφιγγούσα τὰ χεῖλη μὲ ἀξιοπρέπειαν ἀρχοντοπούλας μὴ σταῆν καὶ μὴ βρέξῃ. Εἶχε δὲ τῶντι ἀνατρεφῆ ὡς ἀρχοντοπούλα τοῦ χωριοῦ, αἰσθάνουσα νὰ τὴν ὀνομάζωσι, ὡς ἔλεγεν ἡ μητέρα της. Δὲν εἶχε γνωρίσει αὐτὴ τὴν σκληραγωγίαν τῆς βουκολικῆς ζωῆς, εἰς ἣν διήρχοντο τὰ μέχρι τῆς ἡμέρας ἔτη, πολλὰ καὶ δὲ καὶ ὑπὲρ τὴν ἡβὴν, αἱ πλεῖσται τῶν κορυσίδων, μόνον ἐκ τοῦ ἐνδύματος διακρινόμεναι ἀπὸ τὰ γόρια μὲ τὰ ὁποῖα διημέρευον· οὐτ' ἐξύπνησε ποτε κατὰ τὰς χειμερινὰς νύκτας «τὴν ὥραν ποῦ βγαίνουν ἢ πῆλιν» διὰ νὰ παρῇ τὰ βώδια· δὲν ἔσκαψέ ποτε, οὐτ' ἐβωλοκόπησε καὶ δὲν ἐψήθη ὑπὸ τοῦ φλογεροῦ ἡλίου εἰς τὸ ἀλώνισμα καὶ τὸ λίχνισμα. Μόλις ἐγνώρισε τὸ θέρισμα καὶ τὸ λιονάρισμα καὶ τοῦτο μετὰ μεγάλων προφυλάξεων τῆς ἀβρᾶς λευκότητος τοῦ προσώπου καὶ τῶν χειρῶν της. Τὸ περισσύτερον τοῦ καιροῦ της διήρχετο εἰς τὴν σκάνην, ῥάπτουσα καὶ ὑφαίνουσα, καὶ ἦτον ὑφάντρια μοναδική, τὰ δ' ἐργάσιμα της ἦσαν ἐξακουστά.

Αἱ ὀμήλικαι ἐθιμάζον τὴν «ἀρχοντιά καὶ τὴν κλοπιμαριά της» καὶ ἔταν ἐπήγαινε πρὸς συλλογὴν χόρτων, συναθεύετο ὑπὸ αὐλῆς ὕλης θυγατρειῶν, καὶ ἐπλανῶντο ἐπὶ ὥρας εἰς τοὺς ἀγρούς, ἄδουσαι καὶ γελᾶσαι, διαμύθισσαι αὐτοσχέδια δίστιχα, ψεγαδιάζουσαι τοὺς νέους ἢ τὰς ἀντιθέλους των, ἐρωτῶσαι τὰ λευκάνθεμα ἂν θὰ πῆγαιναν εἰς τὴν κόλαση ἢ στὸν παράδεισον· «Πῶς στήν πίσσα, πῶς στήν παράδεισον», καὶ ζητοῦσαι αἰσθηματικούς οἰωνοὺς ἀπὸ τὴν πτήσιν τῶν μικρῶν ἐντόμων τὰ ὁποῖα ἀπέλυον εἰς τὸν ἀέρα ἐπιδουσαι·

Πέ μου ποῦ θὰ παντρευτῶ!

Πέ μου ποῦ θὰ παντρευτῶ!

Τινὲς ἀπὸ τὰς φιλενάδας της ἐκαίνας, ψημέναι αὐτόχρημα ὑπὸ τοῦ ἡλίου καὶ ξυλιασμέναι ὑπὸ τῆς σκληραγωγίας, ἐλάμβανον πολλὰς τὰ ἀβρᾶς της χερσὶν εἰς τὰ ὀστάτων καὶ τὰ παρτέρον ὡς θυγάσιν καλλιτεχνήματα·

— Θέ μου, ἡ ἀσπριγὰ σου, Μαρούλι!

Τινὲς ὅμως ἐξ αὐτῶν ἐνδομύχως δὲν τὴν ἐχώνευον, τὸ μὲν ζηλοτυποῦσαι, τὸ δὲ καὶ μὴ ὑποφέρουσαι τὴν ἐπαρτίαν της.

Ἡ κόρη τῆς χάρας τῶντι εἶχε πολὺ ψηλὰ τὴν μύτην, νομίζουσα ὅτι αὐτὴ ἦτο κιχλή δὲν ἦτο, κατὰ τὴν ἐκφράσιν τῶν ἄλλων. Τὴν οἶσιν δὲ ταύτην εἶχεν ὑποθρῆψαι ἡ μητρικὴ κουφότης διὰ τῶν ὑπερβολικῶν της ἐπαίνων. Ἡ «κολών» της εἶχεν ὅλα τὰ χάρισματα· δὲν ἀφῆκε καμμιὰ χάρι δι' ἄλλην. Τὰ προικιά της, οἱ τρόποι της, οἱ στολισμοὶ της, τὸ περπάτημά της, τὰν ἀβλεμματὴν της, ὅλα της ἦσαν μοναδικὰ καὶ ἀφορμαὶ ὑπερηφανείας καὶ φλογεῖς ἀνεξαντλήτου διὰ τὴν Ζερβουδαίαν.

(Ι. ΚΟΝΔΥΛΑΚΗ Συνέχεια)